

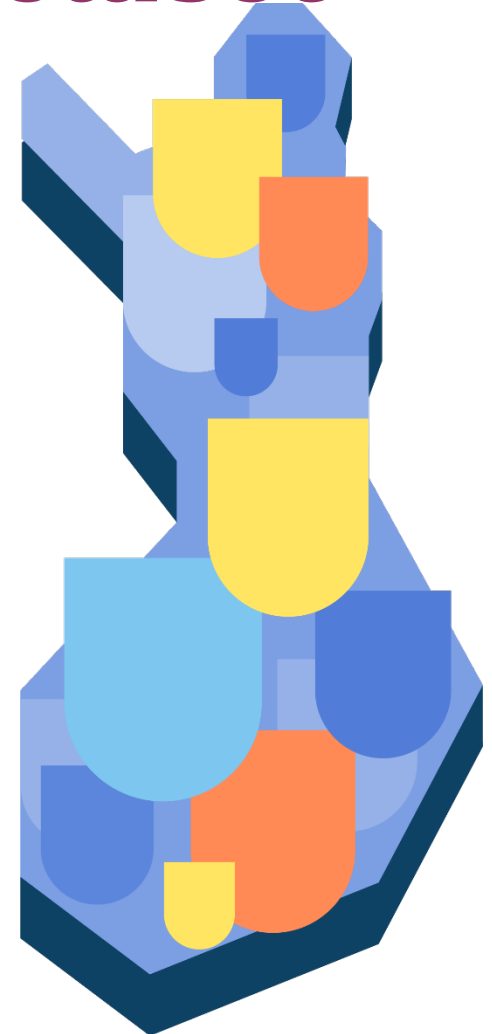
Hallitusohjelman kuntalinjauksia – miten tavoitteemme toteutuivat?

TaloustorstaiExtra 22.6.2023

Timo Reina

Kuntapolitiikan isot poikkihallinnolliset linjaukset hallitusohjelmassa (1)

- Hallitusohjelman kuntapolitiikan iso kuva vastaa pitkälle Kuntaliiton strategisia tavoitteita.
- Kuntien merkittävä rooli yhteiskunnassa tunnistetaan. Kuntien eri roolit ja tehtävät tunnistetaan hyvin. Kuntien erilaisuus sanoitetaan voimavaraksi.
- Erilaiset kaupungit, kaupunkiseudut, seutukaupungit, maaseutukunnat, saaristokunnat on tunnistettu ja sanoitettu. On myös sanoitettu erilaisten kuntien ja kaupunkien rooli ja merkitys.
- Sanoitettu suoraan myös itsehallinnollisen vapauden tavoite.
- **Vaikutukset:** Sanoitusten myötä kuntien luottamus parantunee valtioon, keskustelu erilaisista kunnista ja kaupungeista vapautunee ja monipuolistunee, ja käynnistyy uusi aikakausi kunnallisten itsehallinnon ja kunta-valtiosuhteen näkökulmasta.

Kuntapolitiikan isot poikkihallinnolliset linjaukset hallitusohjelmassa (2)

- **Säätelyn keventäminen** – myös **kokeiluohjelma** mukana
  - Eriytymiskehityksen ja erilaisten ratkaisujen salliminen
- **Rahoitusjärjestelmä** uudistetaan
  - Kuntiin ei kohdistu suuria rahoitusleikkauksia. Kuntien osuus sopeutustoimista pieniä.
  - Kiinteistöverouudistus etenee
  - Kuntatalouteen vaikuttavat päätökset kompensoidaan
- **Kunta-HVA yhteistyöhön ja yhdyspinnoilla tapahtuvaan toimintaan joustoa** palveluiden järjestämiseen.
  - Paikallinen sopiminen tehtävien järjestämisestä mahdollistetaan.
- **Sidosyksikön hyödyntämisen rajaaminen**
  - Sidosyksikön vähimmäisomistus 10 % huomioiden yleinen etu.
  - Sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.
  - Kuntaliitto vastustanut mekaanista vähimmäisomistusprosenttia. Mihin tapauksiin sovelletaan? vaikeita rajauksia.

Kuntapolitiikan isot poikkihallinnolliset linjaukset hallitusohjelmassa (3)

- Hallitus edistää asukkaiden palveluiden laadun ja yhdenvertaisuuden toteutumista varmistamalla, että palveluista vastuuta kantavat kunnat ovat taloudellisesti elinvoimaisia.
- **Kriisikuntakriteereiden** tehokkuutta arvioidaan hallituskauden aikana.
- **Kuntakoon kasvuun suhtaudutaan myönteisesti.**
- Jokaisen kunnan on pystyttävä tarjoamaan perustuslain mukaisesti peruspalvelut erityisesti sivistyspalveluissa.
- Hallitus vahvistaa kaikkien lasten sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista. **Vastuu koulutuspalveluista** edellyttää riittävän laajaa väestöpohjaa. Tämä voi toteutua koulutuksen järjestäjätahon hakeutumisella joko **järjestämisyhteistyöhön** kuntalain sallimien yhteistoiminnan keinoin tai **kuntaliitokseen.**

Kuntapolitiikan isot poikkihallinnolliset linjaukset hallitusohjelmassa (4)

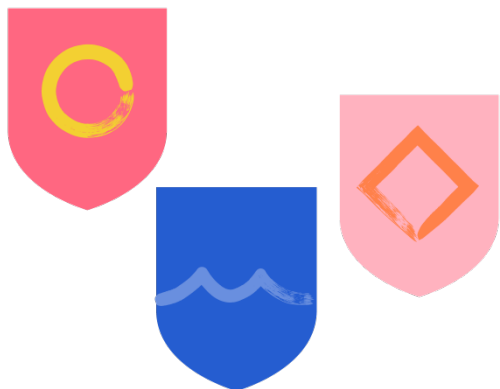
- **Digitalisaatio**

- Laaja lainsäädännön poikkihallinnollinen uudistusohjelma, jossa tunnistetaan ja kumotaan **norminpurun hengessä** digitalisaatiota estävät tai vaikeuttavat säädökset.
- Hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen.
  - Tiedon liikkuminen, pilvipalvelut, "haittaavien normien purku"
  - Säädetään **hallinnolliset sakot** tietosuojaloukkauksista koskemaan myös julkista sektoria.

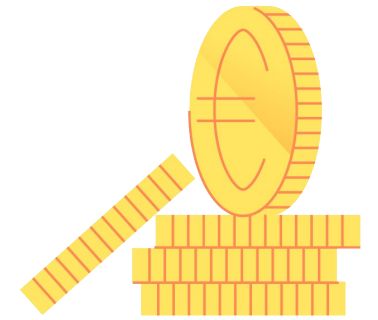

- **Demokratia**

- Selvitys liittyen eri tasoilla tehtävän päätöksenteon mahdolliseen päällekkäisyyteen ja jääviyskysymyksiin sekä kunnan ja hyvinvointialueen työntekijöiden osallistumiseen kunta- ja aluehallitusten ja niiden alaisten lautakuntien työhön. **Selvitys valmistuu keväällä 2025.**
- **Julkisiin hankintoihin** kohdistuvia kirjauksia on useita.
  - Esim. Yksi tarjous – uusi kilpailutus, EU-hankinnoissa hankinta jaettava osiin ellei erityisiä syitä, lisää sanktioita, KKV:n valvontarooli vahvistuu.

Kuntatalous

- Julkinen talous huomioidaan kokonaisuutena osaoptimointien välttämiseksi
- Kuntiin kohdistuvat sopeuttamistoimet näyttäisivät maltillisilta
  - Leikkauksia valtionosuuksiin (1% indeksijarru vuosille 2024-2028)
  - Lisärahoitusta mm. perusopetukseen
- Rahoitusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia
  - Rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan, uudistuksen reunaehdot kirjattu väljästi
  - Negatiivisten valtionosuuksien määräaikainen pikakorjaus "arvioidaan"
- Kiinteistöverouudistus etenee, myös alarajoja nostetaan

Vaatii tarkennuksia:

- "Kuntien ei enää tarvitse rahoittaa sellaisia lakisääteisiä tehtäviä, jotka kuuluvat hyvinvointialueiden vastuulle." Poistuuko siis perustoim.tulon rah.vastuu kunnilta?
- Asumistuen osittaisen rahoitusvastuun siirtoa kunnille selvitetään
- **Nettovaikutuksia kuntatalouteen vielä vaikea arvioida.**

Kuntaliiton hallitusohjelmataavoitteet 2023

Valtionohjauksen tulee mahdollistaa erilaistuvien kuntien ja kaupunkien joustava ja vaikuttava toiminta.

1. Kuntien itsehallintoa tulee vahvistaa, tehtävien yksityiskohtaista sääntelyä keventää ja kuntakokeilut mahdollistaa.
2. Kuntien lakisääteisten palveluiden rahoitus on turvattava ja rahoitusjärjestelmä uudistettava.
3. Hyvinvointialueille tulee antaa työrauha, eikä niille tule siirtää uusia tehtäviä kunnilta.

Kuntien kestävä kehitystä, uudistumiskykyä ja kriisikestävyyttä tulee tukea.

4. Kaupunkien kasvu- ja toimintaedellytykset on turvattava.
5. Pienten ja keskisuurten kuntien ja kaupunkien erityiset tarpeet on huomioitava
6. Kuntien roolia ilmastotyössä on vahvistettava.
7. Kuntien varautumisen edellytyksiä on vahvistettava.

8. Kuntien digitalisaation ja tiedonhallinnan kehitys vaatii rahoitusta ja yhteisiä ratkaisuja.

Kuntien roolia elinvoiman, osaamisen, hyvinvoinnin ja hyvän elinympäristön edistämässä alueellaan tulee vahvistaa.

9. Koulutusjärjestelmää tulee uudistaa vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja oppijoiden tarpeita.
10. Syrjäytymisen ehkäisyyn on panostettava voimakkaasti kehittämällä saumaton ja vaikuttava palvelujärjestelmä.
11. Kuntien edellytyksiä työllisyyden ja yritystoiminnan edistämiseen sekä työvoiman hankkimiseen tulee vahvistaa.
12. Rakennetun ympäristön lainsäädännöstä on tehtävä eheä ja toimiva kokonaisuus.
13. Liikennejärjestelmässä on tehtävä priorisointeja, joilla rakennetaan kestävää taloutta.

● = toteutunut, ● = osittain toteutunut

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi